Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

24 095 Frequentiebeleid

Nr. 394 **BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 november 2015

Met mijn brieven van 6 november 2014[1] en 23 december 2014[2] heb ik uw Kamer geïnformeerd over de toekomst van de vergunningen voor digitale ethertelevisie (DVB-T, Digital Video Broadcasting Terrestrial) en over de herbestemming van de 700 MHz omroepband[3] ten behoeve van mobiele communicatie (mobiel breedband). Ik heb toegezegd uw Kamer nader te informeren als ik de markt over deze onderwerpen zou hebben geraadpleegd. Met deze brief geef ik invulling aan mijn toezegging. Ik wil met onderstaande uitgangspunten, die mede zijn vormgegeven op basis van de marktraadpleging, een volgende stap zetten met digitale ethertelevisie in Nederland en de 700 MHz band uiterlijk in 2020 voor mobiel breedband beschikbaar gemaakt hebben.

Digitale ethertelevisie

Spectrum voor digitale ethertelevisie

Een belangrijke doelstelling van de vergunningverlening voor DVB-T in 2002 was het bevorderen van digitalisering en de concurrentie met andere omroepinfrastructuren, met name de kabel, waar digitalisering nog in de kinderschoenen stond. Die concurrentie is inmiddels aanzienlijk toegenomen: digitale televisie via andere infrastructuren (kabel, glas, DSL, al dan niet in combinatie met vast en mobiel internet) met mogelijkheden om televisiekijken via onder meer uitstel- en «on demand»-opties persoonlijk te maken, groeit in beschikbaarheid en gebruik. Na een forse groei, met in 2011 ca. 1 miljoen geregistreerde klanten bij Digitenne, is dit aantal inmiddels flink afgenomen. Het aandeel van DVB-T in de televisiemarkt schommelt nu rond 6%.[4]

[1] Kamerstuk 24 095, nr. 374
[2] Kamerstuk 26 643, nr. 345
[3] 694–790 MHz
[4] De marktcijfers in deze brief zijn geschat op basis van diverse marktcommentatoren.

kst-24095-394
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2015

Dit wil niet zeggen dat de rol van ethertelevisie is uitgespeeld. Ondanks de afname van het aantal (geregistreerde) kijkers, zal aan het eind van de huidige vergunningstermijn van Digitenne op 31 januari 2017 naar huidige verwachting nog sprake zijn van een relatief grote groep van ca. 300.000–400.000 klanten. Lineaire televisie – de belangrijkste dienst van ethertelevisie – neemt weliswaar af, maar is met 39% van de totale kijktijd nog steeds populair.[5] Moderne technologieën (zoals DVB-T2, de technische opvolger van DVB-T) bieden nieuwe mogelijkheden, zoals High Definition uitzendkwaliteit waardoor ethertelevisie ook voor grotere schermen geschikt wordt, ruimte voor meer programma's en nieuwe diensten, en op termijn ook mobiele ontvangst. DVB-T2 maakt bovendien efficiënter gebruik van het spectrum dan DVB-T waardoor het voorziene verlies aan spectrum door het wegvallen van de 700 MHz band kan worden gecompenseerd.

Deze moderne technieken, die in Nederland nog niet worden toegepast, zijn relevant, mede vanuit het belang van spectrum-efficiëntie en innovatie, twee belangrijke doelstellingen van het frequentiebeleid. Vanwege zijn unieke eigenschappen kan ethertelevisie met deze technieken ook na 2017 van belang blijven voor de keuzevrijheid van de consument en voor de concurrentie op de televisiemarkt. Ik wil de markt dan ook de mogelijkheid bieden digitale ethertelevisie te blijven aanbieden.

Om het gebruik van DVB-T2 frequentie-technisch mogelijk te maken en de betreffende gebruiksrechten te kunnen verwerven, zijn afspraken nodig met buurlanden. Daartoe zijn de afgelopen periode onderhandelingen gestart. Een aantal buurlanden heeft al gekozen voor een overgang naar DVB-T2.

> Ik zal na 2017 opnieuw spectrum ter beschikking stellen voor digitale ethertelevisie. Met buurlanden worden momenteel afspraken gemaakt over het gebruik van DVB-T2.

Veilen

Ten tijde van de consultatie bestond onvoldoende zicht op de frequentiebeschikbaarheid voor DVB-T2 (dat wil zeggen: wanneer welke frequenties met welke rechten kunnen worden gebruikt voor DVB-T2) om direct te kunnen veilen en leek het beter een korte verlengingsperiode in te lassen om in de markt meer zekerheid te verkrijgen over de toekomstmogelijkheden van ethertelevisie. Sinds de consultatie is echter veel vooruitgang geboekt bij de internationale frequentie-onderhandelingen. Dit komt doordat naast Duitsland ook andere buurlanden vaart zijn gaan maken om de 700 MHz band en DVB-T2 in de resterende frequentieruimte voor gebruik gereed te hebben. Door de voortgang in de onderhandelingen is er nu meer duidelijkheid gekomen over de frequentiebeschikbaarheid en over de mogelijke implementatiedatum (uiterlijk 2020). Daarmee is een belangrijk argument om eerst te verlengen en daarna pas te veilen, komen te vervallen. Daarnaast is uit de marktconsultatie gebleken dat met de nieuwe technieken in de markt toekomst wordt gezien voor digitale ethertelevisie. Een aantal partijen in de markt (naast de huidige vergunninghouder) inventariseert momenteel de mogelijkheden hoe zij daaraan kunnen bijdragen.

> Ik zal de frequenties voor commerciële digitale ethertelevisie gaan veilen.

---

[5] http://www.telecompaper.com/nieuws/aandeel-lineair-tv-kijken-zakt-naar-39-van-totale-kijktijd-2--1100114

De keuze om te veilen heeft de instemming van de Staatssecretaris van OCW. De vergunning voor de publieke mediadienst zal zoals gebruikelijk worden verleend met toepassing van paragraaf 3.3 van de Telecommunicatiewet.

Na de vergunningverlening

Nadat de nieuwe digitale ethertelevisievergunningen zijn verleend, zal er een overgangsperiode zijn waarbinnen de nieuwe (commerciële en publieke) vergunninghouders hun frequenties in gebruik nemen en de oude vergunninghouders hun frequenties afgeven. Het distributienetwerk zal door de komende vergunninghouders in gereedheid gebracht moeten kunnen worden voor DVB-T2. Anderzijds moeten ook de buurlanden de netwerken aanpassen, hetgeen onderling moet worden afgestemd. Veel consumenten zullen bovendien nieuwe decoders nodig hebben.

Ik vind het van groot belang dat de consument van de overgang zo weinig mogelijk last zal hebben en dat de continuïteit van de ethertelevisiedienstverlening geborgd blijft. Waar dat noodzakelijk en mogelijk is zal ik ten behoeve van de overgang, in het belang van de consument, faciliterend optreden en met concrete maatregelen komen.

Vrijmaken 700 MHz band

In mijn brief van 6 november 2014 heb ik aangekondigd dat de 700 MHz omroepband zal worden vrijgemaakt voor mobiele communicatie en dat ik daarbij aansluit op de planning die de Europese Commissie voor ogen heeft. Alvorens de 700 MHz band beschikbaar kan komen, zal er naar alternatieven gezocht worden voor de huidige mede-gebruikers van de 700 MHz band, de PMSE-sector.[6] Daarnaast zal ook aandacht nodig zijn voor de potentiële storingsproblematiek van het mobiel gebruik in de 700 MHz band met de kabelontvangst.

PMSE

In mijn brief van 6 november 2014 ben ik ingegaan op de PMSE-sector, die gevolgen zal gaan ondervinden als de 700 MHz band ook voor haar niet meer beschikbaar is. De PMSE-sector heeft al vanaf 1 januari 2013 te maken met overgangsmaatregelen als gevolg van het vrijkomen van de 800 MHz band voor mobiel breedband.[7] Ik vind het belangrijk dat de sector, die de verslaglegging van onder meer alle televisieprogramma's en grote evenementen op locatie mogelijk maakt, over adequate frequentieruimte moet kunnen blijven beschikken voor het uitoefenen van haar werkzaamheden. Als dat nodig is zullen nieuwe frequenties gezocht moeten worden, hetzij in de UHF omroepband zelf hetzij in andere frequentiebanden. Hierbij zullen ook de al langer lopende internationale initiatieven op dit terrein, waarin Nederland een leidende rol speelt, worden betrokken. Eerder gemaakte afspraken met de sector zullen in internationale onderhandelingen zoveel mogelijk worden bewaakt. Anderzijds zal ook de sector zelf de mogelijkheden van nieuwe, digitale alternatieven moeten (laten) onderzoeken.

---

[6] Programme Making and Special Events; maakt mede-gebruik van de televisieband ten behoeve van draadloze microfoons en daaraan gerelateerde toepassingen

[7] http://www.agentschaptelecom.nl/onderwerpen/zakelijk-gebruik/programme-making-and-special-events-pmse/verandering-frequenties

> Ik zal samen met de PMSE-sector plannen ontwikkelen om de effecten van het frequentieverlies in de 700 MHz band te minimaliseren. Daarbij wordt aangesloten op lopende internationale initiatieven.

Storingsproblematiek met de kabel

Het is mogelijk dat door het gebruik van mobiele communicatiediensten in de 700 MHz band (694–790 MHz) en omdat de televisieprogramma's uit die band moeten verhuizen naar de band daaronder, storingen kunnen optreden op de ontvangst van programma's die via de kabel in die kanalen worden uitgezonden. Dat risico deed zich ook voor bij het vrijmaken van de 800 MHz band voor mobiel gebruik in 2013. Kabelexploitanten en mobiele operators hebben destijds onderling een overeenkomst gesloten over de gezamenlijke aanpak van de storingsproblematiek. De gemaakte afspraken zien toe op het voorkomen van problemen en het zoeken van een effectieve oplossing mocht zich toch een probleem blijven voordoen. Veelal bleken tot nu toe klachten al verholpen te kunnen worden met het vervangen van aansluitmateriaal bij de consumenten thuis.

> Ik zal er op toezien dat ten aanzien van de 700 MHz band tijdig tussen kabelexploitanten en mobiele operators afspraken zullen worden gemaakt om de potentiële storingsproblematiek zoveel mogelijk te beperken.

Datum beschikbaarheid 700 MHz band voor mobiel

Zoals gezegd is na de verlening van vergunningen voor digitale ethertelevisie een overgangsperiode voorzien. Binnen deze periode zullen de 700 MHz frequenties nog enige tijd voor televisie moeten worden ingezet. Hoe lang de overgangsperiode in beslag neemt, hangt af van de overgangsmaatregelen die door de markt worden genomen en van de plannen van de DVB-T2 vergunninghouders in de ons omringende landen. Daarmee zal rekening moeten worden gehouden.

Zowel voor het ontwikkelen van plannen om de effecten van het frequentieverlies in de 700 MHz band voor de PMSE-sector te minimaliseren als voor de aanpak van de storingsproblematiek met de kabel zal ik tijd inruimen. Ten aanzien van de storingsproblematiek rond de kabel moet er rekening mee worden gehouden dat pas nadat de mobiele operators in de 700 MHz band bekend zijn en dus pas nadat de verdeling van de 700 MHz band is afgerond, definitieve afspraken over de storingsproblematiek kunnen worden gemaakt.

Er moet rekening mee worden gehouden dat ook de PMSE sector tijd nodig zal hebben om te migreren naar andere frequenties en/of andere technieken. Tot in ieder geval 1 februari 2017 zal zij niet met nieuwe beperkingen van de gebruiksmogelijkheden worden geconfronteerd, maar nu is nog niet geheel duidelijk welke (nieuwe) frequenties na deze periode voor de sector beschikbaar zijn, en/of welke alternatieve technieken gebruikt kunnen worden.

Alles afwegend, rekening houdend met bovenstaande omstandigheden, met het belang van de 700 MHz band voor de mobiele sector en met de door de Europese Commissie gewenste datum voor het vrijmaken van de 700 MHz band, komt de 700 MHz band in Nederland uiterlijk in 2020 beschikbaar voor mobiele communicatie. Ik wil daarbij niet uitsluiten dat de band eventueel eerder beschikbaar kan komen als de omstandigheden daartoe aanleiding geven. Een eventuele eerdere datum moet dan wel

passend te maken zijn in de lijn van de Europese Commissie en in de implementatieplannen van onze buurlanden.

> De 700 MHz band komt in Nederland uiterlijk 2020 beschikbaar voor mobiele communicatie.

Vervolg

Ik ga mij de komende tijd richten op de voorbereiding van de veiling van de frequenties voor digitale ethertelevisie. Het overleg met de PMSE-sector zal ik voortzetten en ik zal tijdig het initiatief nemen voor gesprekken tussen de kabelaanbieders en mobiele operators om tot afspraken te komen over de aanpak van de storingsproblematiek. Ik bezie nog in hoeverre de 700 MHz band voor mobiele communicatie in samenhang met andere frequentiebanden, zoals bijvoorbeeld de 2100 MHz band (UMTS), zal worden geveild. Volgens de huidige planning kan de 700 MHz band in 2019 worden geveild.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp